

Rødt Nytt

GRATISAVISA TIL RØDT Nr. 3 2015

Returadresse: Rødt Dronningens gate 22, 0154 Oslo

Kommuneopprør mot mørkeblå arbeidsmiljølov

Foto: Erlend Angelo.

Forsvar velferdsstaten:

Nei til salg av Norge

Foto: Syriza.

Syrizas Hellas: **Grekerne lange vei ut av krisa**

LEDER:

“Forskjells-Norge er vår største utfordring som samfunn.” BJØRNAR MOXNES, LEDER I RØDT

RØDE TALL:

“Både IMF og OECD vedgår nå at ulikhet er et problem.” LARS GUNNESDAL, RØDTS ANALYSEUTVALG

Bjørnar Moxnes
b.moxnes@roedt.no
Leder i Rødt

Sammen mot forskjells-Norge

LEDER

«We all know, in our hearts, that as long as there is deep poverty living systematically side by side with great riches, we all remain the poorer for it.» Man skulle kanskje tro sitatet stammer fra en sosialist, men ordene ble uttalt av de konservatives David Cameron rett før han ble valgt til Storbritannias statsminister. Det har nesten gått sport i å si at man ønsker mindre forskjeller. Selv Frp og Høyre sier de ønsker mindre forskjeller, samtidig som de kutter de skatten for de rikeste og angriper arbeidsfolks rettigheter.

Luftige løfter er ingen garanti for handling. Tallenes tale er derimot klar: Det siste tiåret er antallet milliardærer i Norge firedoblet. Bare under de rødgrønne var det en dobling, samtidig som vi fikk over 6000 flere fattige barn. Dette har skjedd selv om et stort flertall mener det er en hovedoppgave for myndighetene å minske de økonomiske forskjellene. Disse tallene uttrykker et økonomisk maktforhold, og dermed også et politisk maktforhold som viser at overklassen er på offensiven mot demokratiet.

Hvilke grep må vi ta? Vi må gjøre slutt på at Norge er et skatteparadis for de rikeste. Vi må innføre reell beskatning av aksjeutbytter ved å avskaffe skjermingsfradraget. Vi må innføre toppskatt og trygdeavgift for utbytteinntekt, slik som for arbeidsinntekt. Og vi må innføre en mer progressiv formueskatt, ved å øke satsene for store formuer. Samtidig må vi ta grep som løfter dem som har minst. Andelen fattige i Norge har nesten ikke rikkert seg de siste ti årene. Barnetrygden må justeres i takt med lønnsveksten, kontantstøtten må fjernes og vi må innføre gratis barnehage.

Vi har råd til SFO og barnehage for alle, så ingen barn og unge faller utenom. Vi kan innføre nulltoleranse mot misbruk av midlertidige stillinger og deltid i kommunen, så vi ikke får et klasseskille mellom dem som har trygge og utrygge jobber. Det er mulig å bekjempe forskjellene, og den muligheten vil Rødt gripe.

Uansett hvem som har sittet ved makta de siste årene, så har ikke forskjellene blitt mindre. Dette viser at det trengs nye koster. Rødt er det viktigste utfordrerpartiet i norsk politikk. Vi mener at forskjells-Norge er vår største utfordring som samfunn. Sammen med fagbevegelsen kjemper vi mot klasseskillene – fordi vi vet at likhet løfter alle.

Rødt ♦ Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgever: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Selger ut fellesinteresser

Hvem skal eie Norge? Kampen mellom folkestyre og marked har fått fornyet aktualitet med de mørkeblå planer om salg av statlig eiendom og selskaper. Foto: Little Red/CC.

ØKONOMI

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Regjeringa har begynt utsalg og nedsalg av flere statlige foretak og aksjeposter. Hva betyr det for framtida?

– Aller først vil jeg utfordre regjeringas retoriske begrunnelse for utsalg og privatiseringer, sier spesialrådgiver Helene Bank i For Velferdsstaten.
– Regjeringa snakker om å spre eierskap og å spre makt, som om «staten» enten er et egoistisk dyr som gjør alt for å ødelegge for befolkningen, eller den opptre som et konsernstyre som skal tenke bedriftsøkonomisk lønnsomhet og stordriftsfordeler. Men stat og kommune er jo oss – 4,5 millioner mennesker i Norge. Du får ikke spredd mye mer enn det – men da kreves det åpenhet og demokratiske prosesser, så vi føler at stat og kommune er oss. Det er en evig kamp vi står i.

Bank mener vi kan dele utsalget i tre kategorier:

– En: salg av aksjeselskap som utelukkende driver næring. Det kan være helt eller delvis nedsalg.
– To: Salg av virksomhet som har tradisjonelle offentlige funksjoner eller naturressurser som tilhører kommende generasjoner – slik som Flytoget, Entra, Mesta, Statskog, fiskeressursene, melkekvoter, klimakvoter, vann.
– Tre: Konkurransetsetting og privatisering av selve tjenestene – slik som lostjenesten, og utfordringsrett til private innen offentlig virksomhet samtidig som de kan drive billigere ved å skvise lønn og pensjoner.

Selger fellesverdier

– Regjeringa selger nasjonale fellesverdier til private aktører, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.
– Dette er verdier som eies av oss alle, de ble

skapt av de som kom før oss og skal eies av de som kommer etter. Da er det alvorlig at ei regjering som sitter i maks fire år selger dem ut på denne måten. Når verdiene er solgt, så er de borte.

– Det er ekstra uforståelig med denne salgsiveren når pengene fra salg ikke brukes, men blir investert i eiendom i andre land. Norge er jo ikke akkurat i pengenød, tvert imot har vi en veldig stor eksport av finanskapital, et overskudd av penger som vi investerer på børser og i eiendom verden rundt.

Han tolker salget først og fremst som en bevisst politisk handling for å gi kapitalister tilgang til fellesskapets verdier, som de kan hente ut profitt fra.

– Det regjeringa gjør er å gi kapitalkreftene større spillerom. Vi veit jo hvilke interesser de representerer, så sånn sett er det ikke så rart at de selger fellesverdiene. De privatiserer velferd og viktige selskaper for å gi private særinteresser en større del av kaka.

Moxnes understreker likevel at en Arbeiderparti-regjering ikke er noen garantist mot angrepet på fellesverdiene.

– Nei, denne regjeringa har tatt over stafettpinnen fra Stoltenberg I-regjeringa som satt i et år og var Norges mestprivatiserende regjering så langt. De børsnoterte Statoil og Telenor. Jonas Gahr Støre er veldig mot salg av Norge i dag, men var Stoltenbergs høyre hånd da de sendte arvesølvet Statoil på børs. Gjennom å skille ut virksomheter har ledelsen i Arbeiderpartiet lagt til rette for mer privatisering og børsnotering.

Kortsiktig utsalg

Helene Bank ser flere prinsipielle problemer med ut- og nedsalget.

– Regjeringa – og det har for så vidt skjedd under mange politiske sjatteringer de siste 25 årene – tar avgjørelser om utsalg og privatisering som om verden og landet vil se ut som i går i evig tid framover. Som om det er evig fredstid. Som

RØDT Norge RUNDT

NORDLAND:

– Mot new public management

Rødts førstekandidat i Vågan, Margrete Arnesen forteller Lofotposten hvorfor hun meldte seg inn i Rødt:

– Det gjorde jeg fordi jeg oppfatter Rødt som det eneste arbeiderpartiet, og som det eneste partiet som har en aktiv politikk mot new public management og bedriftsøkonomisk tekning innen helse og omsorg, sier Arnesen.

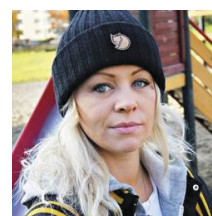

ØSTFOLD:

– Storselskap bør ikke styre utviklingen

Rødt Moss reagerer på planene om utvikling av havneområdet Sjøsidan.

– Jeg har lenge vært skeptisk til samarbeidet mellom Moss kommune og ROM Eiendom. Dette er et stort selskap som nå får mulighet til å legge premissene for en stor del av byens videre utvikling. Det er ikke greit, sier Eirik Tveiten til Dagsavisen.

OSLO:

Kjemper for barna

Eivor Evenrud er barnehagelæreren som er lei av politikere som ikke lytter. Nå stiller hun til valg for Rødt i Oslo.

– Barn har rett på flere voksne i barnehagen. Og vilkårene for dem som jobber der må bli bedre. Da må privatiseringen av barnehagene stoppes og byråkratiet bli mindre, sier Evenrud til Klassekampen.

NORDLAND:

Skuffet over Ap

Rødt har reist en rekke forslag om å følge den gamle arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidige ansettelser. I Nordland gikk Ap mot forslaget.

– Dette viser at når Ap går i fylkesråd med Høyre og KrF binder det dem til masten. Dette var åpenbart en sak Høyre vant internt. Det er foruroligende at Ap velger å ofre et så viktig politikk-vedtak, sier fylkestingsrepresentant Ingeborg Steinholt til Klassekampen.

om det er evig stabil økonomisk vekst. Som om det ikke vil komme noen natur- eller andre katastrofer. Som om det ikke skal bli noen terrorangrep. Som om bosettingsmønsteret vil være konstant.

Bank mener det grunnleggende verste, prinsipielt sett, er utsalg av virksomhet som det offentlige må kjøpe tilbake selv, eller finansiere.

– Slik som salg av Entra – statlig eiendom. Det er ikke bare dyrt, men også dumt og udemokratisk når domstoler og departementer skal leie eiendom som de ellers kunne eid. Et annet eksempel er når Telenor eier infrastrukturen som er avgjørende for sikkerhet og beredskap, og for bosetting.

Forvaltning av naturressursene våre er også en viktig innvending mot utsalg:

– Dette er ressurser som skal forvaltes til gode for kommende generasjoner, matsikkerhet, miljø- og samfunnsplanlegging. Privatisering, salg, monopolisering og spekulasjon i disse vil bare ødelegge for ungene våre, og for samfunnsøkonomien.

Vil ta Statoil tilbake

Rødt-leder Bjørnar Moxnes påpeker at vi har gitt fra oss veldig mye av muligheten til å styre selskaper på viktige områder.

– Ta Statoil som eksempel. Statoil investerer i ekstremt forurensende oljesandutvinning. De aller fleste i Norge mener nok at Statoil ikke burde holde på med dette. Problemet er at Norge har solgt en tredel av selskapet til forretningsbanker på Wall Street. Selv om vi fikk et politisk flertall på Stortinget som ville trekke selskapet ut av disse prosjektene, kunne den norske staten blitt saksøkt for dette av de andre aksjonærene som mister profitt.

I tillegg til å stoppe ut- og nedsalg av statlige eierinteresser, går Rødt inn for å ta tilbake Statoil.

– Vi vil ha fullt statlig eierskap ved å ta Statoil av børs gjennom at staten kjøper tilbake aksjene. Bare slik kan vi trappe ned olje- og gassproduksjonen til et minimum på norsk sokkel.

Spesialrådgiver i For Velferdsstaten: Helene Bank. Foto: Nina Hansen.

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Einar Aslaksen.

RØDE TALL

Høyresidemyter for fall

Lars Gunnesdal er samfunnsøkonom i Manifest Analyse og medlem av Analysutvalget i Rødt.

I disse 1. mai-tider er det naturlig å reflektere over hvordan det norske samfunnet har blitt preget av over 100 år med arbeiderbevegelse. Fagorganisering har vært og er vanlige ansattes viktigste maktmiddel for å sikre seg en rimelig andel av verdiskapingen. Relativt små forskjeller og godt utbygde velferdsordninger er blant framskrittene som har blitt framkjempet.

Fagbevegelsen har vært på defensiven de siste tiårene. Siden 1980 er andelen fagorganiserte i OECD-landene halvert. I et kriserammert Europa er ansattes rettigheter satt under et kraftig press, gjerne framstilt som nødvendige «krisetiltak». I Norge har andelen holdt seg noenlunde stabil, men tendensen går også her hjemme i feil retning.

I sin rapport om den nordiske modellens framtid, NordMod 2030, advarer forskere om at «det er svak forståelse blant arbeidstakerne om hvilken samfunnsmessig oppgave fagbevegelsen har.» Hvis ingenting gjøres for å snu utviklingen, ligger fagbevegelsens rolle i Norden an til å svekkes innen kort tid.

De som måtte lure på hva konsekvensene av dette vil være, kan nå også vise til ny forskning fra selveste IMF, som slår fast at den fallende organisasjonsgraden i årene 1980-2010 kan forklare omtrent halvparten av den økte ulikheten i samme periode. Konsekvensen tar både form av større lønnsforskjeller mellom arbeidere og at en større del av verdiskapingen havner i lomma til bedriftseierne på toppen.

En utfordring her hjemme er at svekkelsen av fagbevegelsen har kommet lengst i de gruppene som kan hevdes å trenge det mest. Rundt åtte av ti offentlige ansatte er organiserte, mot bare fire av ti i privat sektor. På tross av mye godt arbeid i forbundene, har det vist seg vanskelig å organisere særlig arbeidsinnvandrere. I byggebransjen har for eksempel organiseringsgraden sunket med ti prosentpoeng på like mange år.

Noe av årsaken til dette ligger i den økende oppsplittingen av norsk arbeidsliv i både A-, B- og C-lag. En innleid arbeider som må basere seg på gjentatte midlertidige ansettelser, eller som er «fast ansatt uten garantilønn» (også kalt 0%-kontrakter), har en svært begrenset mulighet til å hevde sin rett. Streiken i Norwegian er et annet eksempel på hvordan kreative selskapsstrukturer blir benyttet til å frata de ansatte makt og innflytelse. Regjeringa framholder, på tross av de nylig vedtatte svekkelsene av arbeidsmiljøloven, at faste ansettelser fortsatt skal være normen i norsk arbeidsliv, men nekter samtidig å definere hva en fast stilling faktisk er.

Både IMF og OECD vedgår nå at ulikhet er et politisk problem, som svekker veksten og øker risikoen for økonomiske kriser. Høyresidens utdaterte myter, der omfordeling er skadelig for økonomien, og fagbevegelsens fellesløsninger står for noe gammeldags, stivt og uodynamisk, står åpenbart for fall.

Kjemper for tariffavtale: Bryggesjauerne ved Oslo Havn. Foto: Brage Aronsen.

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

I over et år har havnearbeidere ved havner over hele landet kjempet for tariffavtale. Mye tyder på at det avgjørende slaget vil stå i Oslo.

I Stavanger, Drammen, Tromsø, Mosjøen, Mo i Rana og ved Oslo Havn slåss havnearbeidere for å beholde fortrinnsretten til losse- og lastearbeidet. Utfallet av konflikten i Oslo kan komme til å få stor betydning for havnearbeidere som yrkesgruppe. Foreløpig nekter den nye eieren av Oslo Havn, det tyrkiske selskapet Yilport, å møte Norsk Transportarbeiderforbund til tarifforhandlinger.

– Stemninga blant sjauerne er preget av usikkerhet og mange spørsmål om framtida. 22 har fått oppsigelse fra Oslo Losse- og lastekontor etter at Yilport tok over driften av containerterminalene på Ormsund og Sjursøya, forteller klubblleder Stig Skaug i Oslo Bryggearbeideres Forening.

– Konsekvensene kan i verste fall bli store for havnene i Norge hvis vi taper denne kampen. Jeg tror at mange havnearbeidere vil miste sine faste jobber til tilfeldige og lavtlønte vikarer.

Ulike tolkninger av dom i Arbeidsretten

Havnearbeidernes fortrinnsrett til lossing og lasting er slått fast i ILO-konvensjon 137, som Norge har ratifisert. Fortrinnsretten sørger for at registrerte havnearbeidere med tilstrekkelig sikkerhetsopplæring utfører dette arbeidet. Arbeidsgiverne ønsker billigere løsninger.

– Det er ingen tvil om at Yilport bryter med ILO 137. Det vet de godt selv, men de støtter seg til NHO og styreleder Bernt Stilluf Karlsen i Oslo Havn KF, som selvsagt også vet at konvensjonen brytes, sier Vegard Holm. Holm er tidligere redaktør av Transportarbeideren og har fungert som primus motor i støttearbeidet for havnearbeiderne.

– Arbeidsretten har avgitt en dom som NHO og andre tolker til sin fordel. Uansett hva man måtte mene dommen vet alle at ingen rettsinstans i Norge, heller ikke Arbeidsretten, kan sette en ILO-konvensjon til side. Fortrinnsretten gjelder derfor like mye etter dommen som før dommen.

– Yilport bruker NHO og Oslo Havn KFs tolkning, og mener at fortrinnsretten ikke gjelder på «privat» kai. Vi mener dette er feil og minner om at dommen i Arbeidsretten sier at partene skal bli enig seg i mellom, noe som ikke er tilfelle her, sier Skaug.

Trenger synlig støtte

Oslo Havn er offentlig eiendom. Føler dere at Oslo-politikerne har noe ansvar for situasjonen på havna?

Klubblleder: Stig Skaug. Foto: Brage Aronsen.

Støttespiller: Vegard Holm. Foto: Norsk Transportarbeiderforbund.

– Det er klart at politikerne i Oslo har ansvar for den hårreisende situasjonen som har oppstått ved Oslo havn. Både når det gjelder anbudsutsettinga og at Yilport nekter å gå med på tariffavtale med bryggesjauerne. Det er politikerne i Oslo som har oppnevnt styret i Oslo havn KF, og lar styrelederen herje både med arbeidsfolk og kommunens eiendom, sier Holm.

Er dere tilfreds med støtten fra LO?

– Nei. Og da tenker jeg på LO som helhet. Veldig mange fagforeninger og LO i Oslo har gitt betydelig støtte og vist fin solidaritet. Det vil bety mye for bryggesjauernes kamp om kranførerene i havna går ut i sympatistreik, det vil være et kraftfullt håndslag til bryggearbeiderne og bety mye for kampen, sier Holm. Også klubblleder Skaug er så langt skuffet over LO-ledelsens innsats:

– Vi føler at ledelsen i LO burde ha vært mye mer synlig og klarere i sine standpunkter om konfliktene i havnene.

– Jeg tror kampen om tariffavtaler og ordnede arbeidstidsordninger i havnene bare er starten på raseringen av det organiserte arbeidslivet i Norge. Arbeidsgiverne ønsker å kunne bruke og lønne tilfeldige arbeidere når det passer dem. Dette kan vi ikke sitte passive å se på, avslutter Skaug.

Kommuneopprør mot mørkeblått arbeidsliv

Kommuneopprør: Her fra den politiske streiken i Stavanger i januar. Foto: Erlend Angelo.

Faglig leder i Rødt: Anders Evenstuen. Foto: Toril Hjorthol.

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

Kampen om det norske arbeidslivet er ikke over. I kommunestyre over hele landet foreslås det å følge den gamle arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidige ansettelser.

Som en motreaksjon mot den mørkeblå regjeringas angrep på arbeidsmiljøloven har Rødt tatt initiativ til å reise lokale forslag om å følge den gamle arbeidsmiljølovens bestemmelser om midlertidige ansettelser.

– Forslag er levert i en rekke kommuner og fylker, og enkelte har allerede rukket å fatte vedtak i saken. Ordlyden i forslagene varierer, men hovedinnholdet er at kommunene og fylkene skal følge den gamle arbeidsmiljølovens § 14-9 uavhengig av hva Stortinget har vedtatt.

§ 14-9 i den gamle loven begrenser når en bedrift har lov til å ansette noen midlertidig, og gir ansatte og tillitsvalgte rettigheter som forsvinner med den nye loven.

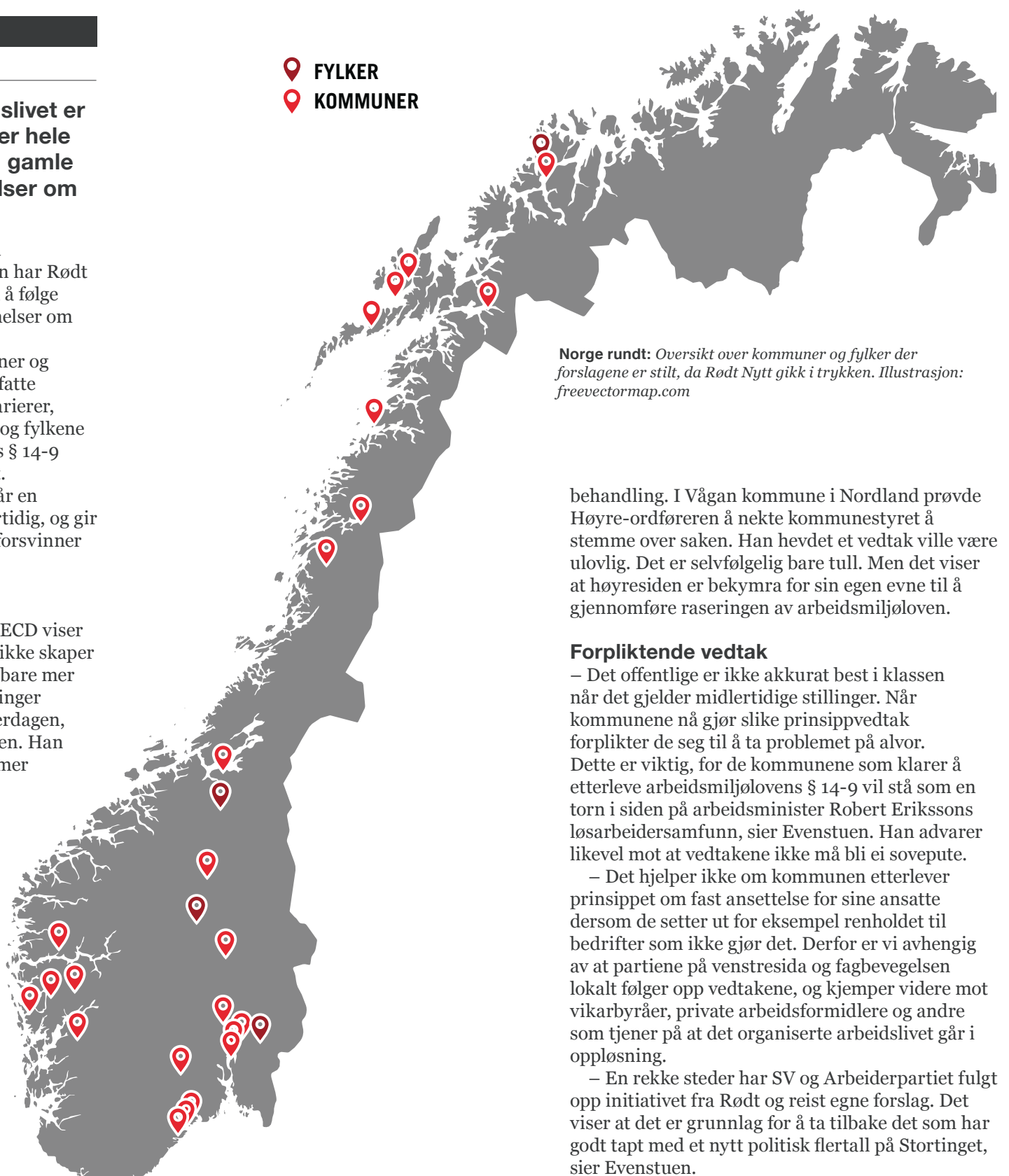
Håndfast motstand

– Forskning fra blant andre FAFO og OECD viser at økt adgang til midlertidig ansettelse ikke skaper flere jobber. Mer midlertidighet skaper bare mer usikkerhet. Det er fast jobb og hele stillinger som gir trygghet og forutsigbarhet i hverdagen, sier faglig leder i Rødt, Anders Evenstuen. Han understreker at de lokale vedtakene er mer enn bare symbolsk motstand.

– Dette er ingen endelig løsning. Arbeidsmiljøloven er like ødelagt av de mørkeblå uansett, og slike vedtak omfatter bare offentlig ansatte. Men 14-9-vedtakene er en viktig start. De bidrar til at motstanden mot de mørkeblå arbeidslivspolitikken blir håndfast og varig. De gir et tydelig signal til arbeidstakerne om hvem som er opptatt av deres rettigheter.

– Høyre og FrP skulle nok helst sett at kampen om arbeidsmiljøloven var over etter behandlingen i Stortinget. Sånn er det heldigvis ikke. I Nittedal, der Rødt ikke er representert i kommunestyret, er det satt i gang et innbyggerinitiativ for å få saken opp til

 FYLKER
 KOMMUNER

Norge rundt: Oversikt over kommuner og fylker der forslagene er stilt, da Rødt Nytt gikk i trykken. Illustrasjon: freevectormap.com

behandling. I Vågan kommune i Nordland prøvde Høyre-ordføreren å nekte kommunestyret å stemme over saken. Han hevdet et vedtak ville være ulovlig. Det er selvfølgelig bare tull. Men det viser at høyresiden er bekymra for sin egen evne til å gjennomføre raseringen av arbeidsmiljøloven.

Forpliktende vedtak

– Det offentlige er ikke akkurat best i klassen når det gjelder midlertidige stillinger. Når kommunene nå gjør slike prinsippvedtak forplikter de seg til å ta problemet på alvor. Dette er viktig, for de kommunene som klarer å etterleve arbeidsmiljølovens § 14-9 vil stå som en torn i siden på arbeidsminister Robert Erikssons løsarbeidersamfunn, sier Evenstuen. Han advarer likevel mot at vedtakene ikke må bli ei sovepute.

– Det hjelper ikke om kommunen etterlever prinsippet om fast ansettelse for sine ansatte dersom de setter ut for eksempel renholdet til bedrifter som ikke gjør det. Derfor er vi avhengig av at partiene på venstresida og fagbevegelsen lokalt følger opp vedtakene, og kjemper videre mot vikarbyråer, private arbeidsformidlere og andre som tjener på at det organiserte arbeidslivet går i oppløsning.

– En rekke steder har SV og Arbeiderpartiet fulgt opp initiativet fra Rødt og reist egne forslag. Det viser at det er grunnlag for å ta tilbake det som har godt tapt med et nytt politisk flertall på Stortinget, sier Evenstuen.

Miljøpolitisk talsperson: Elin Volder Rutle. Foto: Einar Aslaksen.

Ny plan for oljenedtrapping

MILJØ

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Vi vil vise hvordan vi kan bygge framtidens arbeidsplasser parallelt med nedtrapping av norsk olje- og gassproduksjon, sier miljøpolitisk talsperson i Rødt, Elin Volder Rutle.

Rødts miljø- og næringspolitiske utvalg har nylig utgitt *Oljefri* – en plan for framtidsrettede arbeidsplasser parallelt med nedtrapping av olje- og gassindustrien. Planen går inn for en styrt og kontrollert nedtrapping av petroleumsproduksjonen.

– Vi ønsker å redusere produksjonen slik at vi i 2030 produserer 1,5 % av det vi gjør i dag. Det viktigste tiltaket er å stanse leting og bygging på nye felt. Bare det vil redusere produksjonen på norsk sokkel med 70 %. I tillegg vil vi snu subsidiestrømmen. Siden 2005 har staten utbetalt over 50 milliarder til selskaper som driver med olje- og gassleting og går med underskudd.

– For å bygge framtidens arbeidsplasser vil vi re-industrialisere Norge gjennom bruk av norsk vannkraft - og samtidig stille strenge krav til utslipp og at det skal være lokal produksjon. Den reneaste energien er den vi ikke bruker, og det er mange arbeidsplasser i energieffektivisering der vi kan bruke kunnskapen til de som i dag arbeider med olje- og gassproduksjon.

– Vi går også inn for å bygge ut ny fornybar energi, og ønsker særlig å satse på lokalt tilgjengelig energi som sol og jordvarme i kommunene, samt statlige pilotprosjekt med å oppgradere eksisterende vannkraftverk og utbygging av havvind. Videre ønsker vi strenge miljøkrav til all produksjon og alle varer som kjøpes inn av det offentlige. Det kan være med på å sikre høyere grad av materialgjenvinning, noe som er særlig viktig for miljøet. Å gjenvinne 1 kg aluminium gir omtrent 5 % av utslippene det ville medføre å utvinne og produsere 1 kg ny aluminium, forklarer Volder Rutle.

I arbeidet med planen har utvalget gjennomført en bred høringsrunde der de har hentet innspill fra både fagbevegelsen og miljøbevegelsen.

– Våre viktigste alliansepartnerne er miljøbevegelsen og de delene av fagbevegelsen som er enige med oss i de viktigste tiltakene. Men det er også interessant at IndustriEnergi, som organiserer mange oljearbeidere og tradisjonelt har vært mot å redusere utvinningstempoet på norsk sokkel, ser at vi har mange felles standpunkter for å trygge dagens og bygge framtidens arbeidsplasser på land. Vi ønsker en raskere nedtrapping enn dem, men vi vil samarbeide konkret på de feltene der vi er enige, for eksempel at vannkrafta bør brukes til kraftforedlende industri framfor å eksporteres.

Les mer på roedt.no/fornybar

Nordland: Forslaget om nye storkommunar trugar retten til innflytelse i eige lokalmiljø. Foto: Leon Johannessen/CC.

Ei reform som svekker demokratiet

LOKALDEMOKRATI

Magne Hagesæter magne@roedt.no

Regjeringas forslag til kommunereform blir lansert som eit demokratiltak. Men kva blir følgjene dersom reforma vert satt ut i livet? Rødt Nytt har snakka med to folkevalde som er bekymra for svekka demokrati og auka privatisering.

– Det største problemet vil bli dei enorme avstandane mellom der folk bur og kommunesentra, seier sentralstyremedlem i Rødt og fylkestingsrepresentant i Nordland Ingeborg Steinholt. Ho er folkevald i Noregs mest langstrekke fylke og som har flest kommunar.

– Forslaget om den nye storkommunen Stor-Salten som inkluderer Bodø og Steigen vil samle 10 kommunar og utgjere eit område på over 12 000 km², større enn Rogaland og Vestfold til saman. Det vil bli ein kommune med svært krevjande infrastruktur, som samferdsel og kommunikasjon. Det seier seg sjølv at du som innbyggjar vil bli mindre hørt, seier ho.

Mistar lokale representantar

– I Nordland fylke har vi hatt ein svær kamp mot nedlegging av båtruter. Denne kampen har vore heilt avhengig av at ordførarar og politikarar som kjenner dei lokale tilhøva har stått opp mot fylkesleiinga. Det er avhengig av å ha folk som kjenner på korleis det er å bu i eit lite samfunn. Utan representantar for dei små stadane vil vi stå mykje svakare i framtidige kampar, sier fylkestingsrepresentanten.

– Denne reforma trugar retten til å bestemme i sitt eige lokalmiljø. Over 10 000 menneske er i dag folkevalde i Norge på ulike nivå. Dei er med på å forme samfunnet rundt seg. Kommunesamanslåing vil medføre færre folkevalde, færre råd og utval der vanlege folk deltek. Resultatet blir fleire heiltidspolitkarar, fjernt frå både kommunalt tilsette og vanlege folk.

Fører til privatisering

– Det mest sentrale ved reforma er utviklinga av kommunane sin økonomi, seier sentralstyremedlem i Rødt og kommunestyrerepresentant i Gjøvik Finn Olav Rolijordet.

– Er det noko lokalpolitkarar veit så er det at fleire oppgaver ikkje nødvendigvis betyr meir pengar, snarare tvert om, legg han til.

– Argumentet for større kommunar er at dei skal bli robuste. Men kor robuste blir dei når den skattesvikta vi har sett i 2014 ikkje blir kompensert? Med svekka økonomi vert kommunane tvinga til nye grep som sentralisering og privatisering. Kommunereforma har dermed den verknaden at det vert skapt større

Fylkestingsrepresentant: Ingeborg Steinholt. Foto: Brage Aronsen.

Kommunestyrerepresentant: Finn Olav Rolijordet. Foto: Rødt Gjøvik.

driftseiningar som så eigner seg for privatisering. Den viktigaste konsekvensen av kommunereforma er difor etter mi meining at den vil auke privatiseringa, seier kommunestyrerepresentanten.

Marknadskrefter ligg bak

– Vi må spørje oss korleis storting og regjering egentlig fungerer i samfunnsbygginga? Kva krefter er det staten tener? Mi då 9-årige dotter stilte meg ein gong eit viktig spørsmål om kjøpesenteret i byen: «Kven er det egentlig som eig CC? Er det Gjøvik? Eller er det CC som eig Gjøvik?» Ein forsiktig start på å tenke over korleis marknadskreftene fungerer. Kommunereforma kan heller ikkje forståast uavhengig av marknadskreftene.

Er Rødt kategorisk imot å endre kommunegrensene?

– Nei, samfunnet endrar seg. Infrastruktur, næringsutvikling, innføring av ny teknologi, erfaringane frå interkommunalt samarbeid og også miljøutfordringane kan medføre at det er riktig å gjere forandringar. Men slike endringar må kome nedanfrå, frå folka det får følgjer for. Slike endringar vil ha eit anna perspektiv enn endringar kapitalismen ønskjer seg, seier han.

– Det viktigaste kravet er at kommunesamanslåing må ut til folkeavrøsting. Dette kan ikkje avgjerast aleine i kommunestyra, avsluttar Rolijordet.

– Distrikta treng fullverdige lokalsjukehus

Folkebevegelse: Sentraliseringa i sjukehussektoren møter kraftig motstand. Her fra en 1. mai-markering i Odda i 2011. Foto: Raudt Odda.

SJUKEHUS

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Folk vil rett og slett ikkje finne seg i å miste gode, nære sjukehusstilbod, meiner Bente Øien Hauge.

Hauge er koordinator for Folkebevegelsen for lokalsjukehusene. Ho meiner det største trugsmålet mot lokalsjukehusa er mangelen på demokrati:

– At Ap og Høgre er så einige om styringsmodellen med helseføretak. At alle går i takt når New Public Management-basert konsulentmetodikk får drive prosessane. Byråkratar og føretaksleiing lever i si eiga verd, der landskapet ser heilt annleis ut enn for oss andre. Hauge ser ikkje skilnad mellom blå og raudgrøne i sentraliseringsdebatten.

– Etter mitt syn er det berre Senterpartiet og Raudt som er reelle og kraftige forsvararar av lokalsjukehusa.

Hauge åtvarar mot dårlegare tryggleik for befolkninga om regjeringa halverer talet på lokalsjukehus.

– Totalt sett vil vi få eit dårlegare tilbod. Men det er også ei anna side ved desse prosessane: at befolkninga ikkje blir høyrtd, skapar resignasjon og politkarforakt.

Røyner på

Terje Kollbotn frå Raudt Odda melder at lokalsamfunnet der framleis forsvarar sjukehuset sitt.

– Viljen til å sloss for lokalsjukehuset er stor, og har vore det i over 40 år. Vi har til no langt på veg klart å halde oppe Odda sjukehus som fullverdig lokalsjukehus. Men det røyner på, og folk er både forbanna og leie av seigpininga. Det er mykje fint prat om desentralisering i Noreg. Samstundes tappar skiftande regjeringar Odda og andre lokalsjukehus for nøkkelfunksjonar, som fødetilbodet.

Rundt 2500 oddingar samla seg om kravet «Vi vil føde i Odda» då det var hovudparole i 1. mai-toget i 2011.

– No blir kvinner sende frå Odda til Haugesund for å føde. Det skjer ei sentralisering der stadig meir av tilbodet blir samla i Bergen, Haugesund og Stavanger.

Kollbotn er ikkje imponert over helsepolitikken dei siste tiåra.

– Om helseministrane har hatt raud eller blå frakk, har politikken har stort sett vore den same når det gjeld lokalsjukehusa. Som ordførarkandidat for Raudt i Odda vil eg minna om at både vi i Raudt og den lokale fagrørsla har vore like kompromisslause for lokalsjukehuset under skiftande regjeringar. Regjeringa som styrer i dag forsøker å fullføra sentraliseringa til Stoltenberg-regjeringa.

Sjukehusaktivist: Bente Øien Hauge. Foto: Hanne Stedje.

Kommunestyrerepresentant: Terje Kollbotn. Foto: Raudt Hordaland.

Vil ha motstrategi

– Vi må gjera meir enn å forsvara dagens tilbod. Vi treng ein offensiv motstrategi!

Kollbotn etterlyser betre samfunnsplanlegging for å nytta fellesressursane best mogleg.

– Helse skal ikkje vera butikk slik det er blitt i dag. Helseføretaka driv med konsernbudsjett og private firma tar ut profitt på stadig fleire område. Vi må ha full politisk styring for å få gode offentlege helsetenester der helsevesenet konsentrerer seg om å behandla folk uavhengig av lommeboka og kor folk bur.

Kollbotn tar til orde for å desentralisera oppgåver i helseregionane til lokalsjukehus og utdanna fleire generalistar.

– Akuttmedisinsk og akuttkirurgisk beredskap er heilt avgjerande. Om vi styrker desse funksjonane på lokalsjukehuset, kan vi halda på legar og andre som elles må flytta for å finna arbeid i storbyane. Då kan dei avlasta større sjukehus i fylket ved ledig kapasitet, og til dømes ta unna rutineoperasjonar som det er kø for å få andre stader.

Utan heilomvending i helsepolitikken vil lokalsjukehusa snart vere ein saga blott, fryktar Kollbotn. Han peikar på dei store konsekvensane dette kan ha for befolkninga i distrikta.

– Vi har ofte sett korleis stengde vegar, ras og skodde gjer at ambulansen ikkje kjem til eller frå og at helikopteret ikkje kan lande. Lengre veg til akuttten vil gå på liv og helse laus i heile distrikts-Noreg.

Internasjonalt ansvarlig i Rødt: Stian Bragtvedt. Foto: Synne Ø. Knudsen.

TISA truer det norske helsevesenet

HELSE

Brage Aronsen brage@roedt.no

I forhandlingene om handelsavtalen Trade in Services Agreement (TISA) diskuteres det nå hvordan helsetjenester i større grad skal bli en salgsvare.

– TISA omfatter alt av tjenester, altså alt du ikke kan miste på foten din, forklarer Stian Bragtvedt, internasjonalt ansvarlig i Rødt.

– Forhandlingene er hemmelige, og det lille vi vet om hva som diskuteres har offentligheten fått tilgang til gjennom varslernetstedet Wikileaks. Men det er på det rene at et viktig mål med avtalen er å liberalisere og avregulere tjenestesektoren. TISA vil også blokkere den demokratiske kontrollen over tjenestesektoren. Avtalen forbyr landene å ta tilbake tjenester som er privatisert. Det som blir privatisert under en regjering, kan ikke gjøres til offentlig virksomhet under en senere, sier Bragtvedt.

– Dette vil gi storkapitalen mulighet til å tjene penger på velferdsordninger som til nå har vært organisert og finansiert i fellesskap. Kontrollen over tjenestene flyttes fra norske folkevalgte og over på handelsjuristenes hender.

Til sammen står de 50 landene som deltar i forhandlingene for rundt 70 % av verdens tjenester. Norge deltar i første rekke, uten at det er kjent hva slags mandat regjeringa har gitt den norske forhandlingsdelegasjonen.

– I vinter fikk vi tilgang til en ny lekkasje som viser at det diskuteres å lage et internasjonalt marked for kjøp og salg av helsetjenester, stikk i strid med tidligere forsikringer om at TISA ikke vil berøre offentlige helsetjenester. Det bør få alarmbjellene til å ringe for alvor, sier Bragtvedt.

– Tilgangen på helsetjenester er en av våre viktigste og mest grunnleggende rettigheter. I Norge har ikke størrelsen på lommeboka noe å si for hva slags helsetjenester du har rett på. Blir du sjuk eller skadet, har du rett til å få den hjelpen du trenger. Med den løsningen som diskuteres i TISA-forhandlingene vil helsetjenester gå fra å være en rettighet til å bli en vare på et internasjonalt marked dominert av store forsikringsselskaper og helsekonserner. I stedet for å være pasienter skal vi alle behandles som kunder og kjøpere av helsetjenester. Den med best råd vil få hjelp først. Denne måten å organisere helsevesenet på vil føre til dyrere tjenester i fattige land og dårligere tjenester i de rike landene.

– Rødt krever at regjeringa offentliggjør mandatet til forhandlingsdelegasjonen, samt teksten det forhandles om, så TISA-avtalen kan bli gjenstand for en informert debatt. Det er opplagt at en så omfattende avtale må behandles i en folkeavstemning, sier Bragtvedt.

Valgseier: Rødts greske samarbeidspartner Syriza gjorde et brakvalg i januar. Foto: Syriza.

INTERNASJONAL SOLIDARITET

Brage Aronsen brage@roedt.no

Seiersropene etter det greske venstrepartiet Syrizas brakvalg har stilnet. Nå begynner den lange og harde kampen mot EU, Verdensbanken og IMF om framtidens Hellas.

Vassilis Chatzilambrou er medlem av den greske utenriks- og forsvarskomiteen, og sitter i sin andre periode som parlamentsmedlem for Syriza. Rødt Nytt ba han gjøre opp status for den politiske situasjonen i månedene som har gått siden valget.

– Valget var det greske folkets oppgjør med nedskjæringspolitikken og troikaens overformynderi, og marginaliserte de politiske kreftene som støtter kutt- og innstrammingspolitikken. Resultatet ga Syriza 36,5 % oppslutning, akkurat for lite til å kunne regjere alene, forteller Chatzilambrou.

På lag med folkelige bevegelser

For å kunne etablere regjering måtte Syriza noe motvillig danne en koalisjon med det konservative partiet Uavhengige grekere, som også avviser IMF og EUs låneavtale med krav om kutt og innsparinger fra 2010, kjent som *memorandumet*.

– Etter at regjeringa for første gang sa nei til troikaen og EU-sjefenes krav, tok folk igjen til gatene, denne gangen til støtte for regjeringa. På de neste meningsmålingene fikk regjeringa 60-65 % oppslutning, langt høyere enn valgresultatet. Dette sender et tydelig signal. Vi er avhengig av å spille på lag med folk flest for å møte det kveldende presset vi vet kommer i tida framover.

Kan du fortelle litt om hva Syriza vil gjøre for å bedre situasjonen for grekere flest?

– Den nye regjeringa har introdusert to viktige lovforslag jeg vil trekke fram. Det første var direkte rettet mot den humanitære krisa, og sørget for at 150.000 langvarig arbeidsløse nå får tilgang

til elektrisitet, mat og husleiestøtte så de kan leve verdige liv. Selv om den vanskelige økonomiske situasjonen rammer langt flere, var dette et tiltak med stor symbolsk verdi. Rett etter dette vedtok regjeringa en tiltakspakke for folk flest som blant annet innebar en drastisk reduksjon av økonomiske straffereaksjoner og bøter, og lavere renter for dem som har høy gjeld til staten eller forsikringsselskapene. Rundt 3,5 millioner innbyggere har slik gjeld og har problemer med å betale på grunn av krisa.

– Andre lovforslag som skal til behandling i parlamentet er et forslag om å stoppe tvangssalg av boliger, gjenåpning av den offentlige tv-kanalen, samt en formell forespørsel om krigsstatning fra Tyskland, inkludert tilbakebetaling av penger nazi-Tyskland tvang de greske bankene til å «låne» dem under annen verdenskrig. Regjeringa vil også reformere TAIPED, en organsasjon som arbeider med privatisering av offentlig eiendom og offentlige selskaper for å skaffe penger til nedbetaling av Hellas' gjeld.

Åpen framtid

Chatzilambrou forklarer at troikaen, EU, Verdensbanken og det internasjonale pengefondet, allerede har lagt ned veto mot flere av regjeringens tiltak. De hevder tiltakene er «ensidige handlinger» og i strid med memorandumet fra 2010.

– Så langt er regjeringas svar klart og utvetydig: Vi vil gå videre med disse tiltakene fordi de er nødvendige for å oppfylle våre grunnleggende forpliktelser til det greske folket som ga oss regjeringmakta. Vi venter fortsatt på reaksjonene fra våre «partnere» og er spent på konsekvensene. Den politiske utviklingen i Hellas går veldig raskt og det er ekstremt vanskelig å spå om framtida i skrivende stund.

Har den felleseuropeiske valutaen noen framtid? Hvordan vil du svare de som mener at Hellas bør skrote Euroen?

– Det er ingen tvil om at den europeiske

Parlamentsmedlem: Vassilis Chatzilambrou. Foto: Syriza.

nyliberale strukturen og den monetære unionen nå knaker i sammenføyningene. Folk i både nord- og sør-Europa lider under nedskjæringstiltak. Rikdommen samles på færre og færre hender. Demokratiet slik vi kjenner det taper stadig terreng for Maastricht-traktaten, de såkalte stabiliseringsprogrammene og euroen. Det er ikke urimelig å hevde at EU enten må forandres grunnleggende, oppløses gjennom en folkelig, demokratisk revolusjon eller at unionen rett og slett vil kollapse.

– Det er likvel ikke helt enkelt å svare dem som mener Hellas bør forlate Euroen. Spørsmålet om euroen er langt mer enn bare et monetært spørsmål. Vi må for eksempel spørre oss hvordan Hellas skal fungere produktivt uten euroen? Hva er våre komparative fordeler i en internasjonalisert økonomi? Hva slags modeller vil i så fall erstatte dagens?

– Det brennende spørsmålet er hva slags samfunn som kan erstatte et kollapset Europa. Det er en debatt som forutsetter et internasjonalt initiativ langt mer omfattende enn noe jeg kan gå inn på her. Jeg har ingen tro på å besvare kompliserte spørsmål med slagord, avslutter Chatzilambrou.

Folk forandrer verden: Hvert år samler Norsk Folkehjelp inn penger 1. mai. Foto: LO.

Kjempar for retten til å organisere seg

– Årets 1. mai-aksjon vil vise solidaritet med dei som kjempar for retten til å organisere seg og få si stemme høyrst i samfunnet, seier generalsekretær i Norsk Folkehjelp, Liv Tørres.

– Organisasjonsretten og bygginga av sterke organisasjonar er ein føresetnad for ein sunn bærekraftig utvikling, demokrati og rettferdig fordeling, seier ho.

– Det er nok stadig fleire menneske som oppdagar at dei aleine oppnår lite i kampen for å betre sin eigen kvardag, få jobb og mat på bordet, men at dei saman med andre kan ha betydeleg makt. Få elitar gjer frå seg makt og privilegium frivillig, men stilt ovanfor organiserte folkerørslar er situasjonen ein annan, seier Tørres.

Kor er organisasjonsfridomen særleg under press i dag?

– Vi opplever at organisasjonsfridomen er under press i mange land. Dagens «moderne diktatorar» har skjont at det er lurt å arrangere val med jamne mellomrom. Det er kva som skjer mellom kvart val som utgjør eit viktigare mål på demokrati: undertrykking av organisasjonsrett, ytringsfridom og forsamlingsretten, seier ho.

– Dei landa vi har vald ut i samband med 1. mai-

Generalsekretær i Norsk Folkehjelp: Liv Tørres. Foto: Werner Anderson.

aksjonen er Palestina, Syria, Sør-Sudan, Myanmar og Egypt. I tillegg ønskjer vi å bidra i somme av landa i Latin-Amerika, kor det mange stadar er både vanskelig og ofte livsfarlig å organisere seg.

Kva vil pengane gå til?

– Vi nyttar pengane frå 1. mai-aksjonen til kampanjar for fri organisasjonsrett og bidrag til organisasjonar i utvalde land. Pengane går til å støtte organisering og folkemakt, avsluttar generalsekretæren.

Magne Hagesæter
magne@roedt.no

Ny avtale løser ikke problemet for asylbarna

Etter den siste avtalen mellom KrF, Venstre og regjeringa vil omkring 60 utsendte asylbarn og familiene deres få en ny sjanse. Rødt-leder Bjørnar Moxnes mener alt for mange likevel faller utenfor.

– Det er bra at barn som ble sendt ut mellom 1. juli 2014 og 18. mars i år, og som har bodd i Norge i mer enn 4 år, får sakene sine behandlet på nytt. Men dette stopper jo ikke regjeringas tvangsutsendelser av barn til internflukt i Afghanistan, og det hjelper heller ikke barna som ble sendt ut før 1. juli i fjor, sier Moxnes.

– Rødts standpunkt er at lengeverende asylbarn som har blitt tvangsutsendt, må få komme tilbake til Norge. Barn som har vært her i mer enn tre år må gis varig opphold. I tillegg må barns beste ha forrang foran innvandringspolitiske hensyn.

– På dette punktet har KrF og Venstre gitt seg i tidligere forhandlinger med regjeringa, og i stedet godtatt at det skal tas «større hensyn» til barns behov. I denne runden har de gitt Frp gjennomslag for ytterligere innstramming, blant annet strengere regler for familiegjenforening. I sum betyr dette at Norge fortsatt vil føre en inhuman asylpolitikk overfor mange barn som flykter fra krig og nød.

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Einar Aslaksen.

– Det må være et minstemål for norsk asylpolitikk at vi legger barns beste og Barnekonvensjonen til grunn, sier Moxnes.

Også Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) er sterkt kritiske til avtalen. De peker særlig på at avtalen også åpner for at flyktninger som har fått beskyttelse i Norge risikerer å få oppholdstillatelsen tilbakekalt.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Haag: Den internasjonale straffedomstolen. Foto: Josef Steuefer/CC.

Gransker krigsforbrytelser i Palestina

Palestina ble i april tatt opp som medlem av Den internasjonale straffedomstolen (ICC) i Haag. Palestinas utenriksminister Riyad al-Maliki uttalte i den forbindelse at medlemskapet er et viktig skritt nærmere avslutningen av en lang periode med straffrihet og urettferdighet i Midtøsten.

Allerede i januar startet ICC en innledende etterforskning av mulige krigsforbrytelser utført i palestinske områder. Etterforskningen kan føre til at ICC reiser tiltale mot aktører på både israelsk og palestinsk side. I krigen på Gazastripen i fjor sommer ble rundt 2.200 palestinere drept. I følge FN var 1.500 av dem sivile. På israelsk side ble 73 mennesker drept, 6 av dem sivile.

Israel er ikke medlem av Den internasjonale straffedomstolen, og har følgelig ingen plikt til å samarbeide med domstolen. Likevel protesterte landets myndigheter høylytt da Palestina søkte om medlemskap. Også USA advarte på forhånd mot at medlemskap i ICC vil svekke mulighetene for en palestinsk stat.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Under press: President Nicolás Maduro. Foto: Organization of American States.

Venezuelas venstreside under press

Omtrent samtidig som USA letter sanksjonene mot Cuba etter 55 år retter amerikanerne tung skyts mot Venezuela. 8. mars udstedte president Barack Obama et dekret der det framgår at hans administrasjon anser Venezuela for «en ekstraordinær og usedvanlig trussel mot amerikansk utenrikspolitikk og nasjonal sikkerhet.» De søramerikanske lands union (UNASUR) har protestert mot dekretet, og mener det handler om amerikanernes ønske om et regimeskifte i Venezuela og økt innflytelse i regionen.

Tiår med sosiale reformer har gitt Venezuelas venstreside stor oppslutning. Ifølge tall fra Verdensbanken ble fattigdommen i landet redusert med 43,7 % mellom 2005 og 2012. Nå opplever imidlertid president Nicolás Maduro og Venezuelas forente sosialistparti (PSUV) et økende press. Sviktende oljepriser har stor innvirkning på venezuelansk økonomi, og fattigdommen i landet er igjen i vekst. Dette ser ut til å påvirke meningsmålingene. I september er det parlamentsvalg og målingene antyder at opposisjonen for første gang på mange år har reell sjanse til å vinne valget.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Upopulær: EØS-avtalen. Foto: Brage Aronsen.

EØS-motstanden vokser i LO

På sitt landsmøte 13. mars vedtok LO-forbundet EL & IT at de skal jobbe for å melde Norge ut av EØS-avtalen.

– Vår målsetting er at vi skal si opp EØS-avtalen og erstatte den med en handelsavtale. Landsmøtet vårt har vært preget av en sterk bekymring for utviklingen av norsk arbeidslivet, sier nyvalgt forbundsleder Jan Olav Andersen til Dagsavisen.

Helgen etter gjorde Fellesorganisasjonens kongress et liknende vedtak. FO er dermed det tredje forbundet i LO-familien som fatter vedtak om at Norge bør si opp EØS-avtalen. Norsk Transportarbeiderforbund var først ute og vedtok allerede på landsmøtet i fjor å arbeide for at Norge skal si opp EØS-avtalen. Saken er også forventet å bli et hett tema på Fellesforbundets landsmøte seinere i år.

– Flere og flere tillitsvalgte ser at EØS fører til sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Vi må ut av EØS for å forhindre at den norske modellen og fagbevegelsen blir knust. Nesten 600 tillitsvalgte har nå skrevet under et faglig opprop mot EØS-avtalen, sier Boye Ullmann, faglig leder i Nei til EU og sentralstyremedlem i Rødt.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Tjener fett: Norske ledere. Foto: Anja Rolland.

Lederlønningene øker fortsatt

Samtidig som norske lønnsforskjeller stiger, drar statlige topplederlønninger fra resten av samfunnet. Det viser tall for det endelige lønnsoppgjøret.

– Fra 2008 og fram til i dag har vi sett en systematisk lønnsøkning for topplederne i offentlig sektor. Og den økningen har vært større enn for direktører og ledere i privat næringsliv, sier Ådne Cappelen i Statistisk sentralbyrå til NRK. Han er leder for Teknisk beregningsutvalg (TBU).

– Norge har et relativt jevnt lønnsnivå sammenliknet med mange andre land. Men også her i landet ser vi økende forskjeller i lønn, sier Cappelen.

Gjennomsnittlig lønn for toppledere i offentlig sektor lå i 2014 på litt over en million kroner. Siden 2008 har veksten i disse lønningene aldri vært lavere enn 4,2 prosent, skriver NRK.

– Jeg syntes det er helt meningsløst at en direktør i et helseforetak tjener femten ganger mer enn en sykepleier på et sykehus. Det ødelegger limet i den norske modellen og fører til større klasseskiller, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes, i en kommentar til tallene.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Korrupsjonsutsatt: Unibuss er det største av Oslos Sporveiers datterselskap. Foto: Scanpix.

– Vanskelig å varsle når du ikke kan stole på ledelsen

– Når noen tar den sjansen det er å varsle, må vi ta dem alvorlig, sier Jan Erik Skog. Varleren fikk nylig Fritt Ords pris for å ha avdekket korrupsjon i Unibuss.

– Hvis du varsler og det ikke blir tatt til følge, er du ferdig i jobben. Du blir ikke sparka, men blir sett på som et hår i suppa. Du har ingen muligheter til framgang, du blir behandla som dritt.

Den nå pensjonerte busselektrikeren sa i flere år fra om omfattende korrupsjon i selskapet.

– Jeg hadde ikke noe valg, jeg ble dårlig av å se på det som foregikk. Det er vanskelig å varsle når du ikke kan stole på styret eller ledelsen. Men jeg hadde god hjelp av fagforeninga og av en informant i fakturakontrollen, så jeg hadde god dokumentasjon.

Blant mye annet avslørte Skog at innkjøpsjefen i Unibuss også satt som utleier av et anlegg selskapet brukte. Konsernledelsen i Oslo sporveier fikk Unibuss til å si opp innkjøpsjefen etter dette.

– Innkjøpsjefen ble sparka som en reaksjon da de fikk kniven på strupen. Den neste innkjøpsjefen ble også tatt for grove korrupsjonssaker.

Fikk varlerpris: Jan Erik Skog. Foto: Privat.

De som var med på korrupsjonen har bare innrømt punkt der de ble konfrontert med bevis. Jan Erik Skog mener det virkelige omfanget er mye større:

– Alt er ikke kommet fram, det er flere med svin på skogen som har gått fri.

– Selskapet har tapt millioner. Det er betalt ut korrupsjonspenger, de har mista anbud og det har vært ei dyr granskning. Det utrolige er jo at folka som stod bak korrupsjonen var satt til å effektivisere firmaet. Hva slags motivasjon trur du det gir for de andre som jobber der?

Åsne Hagen
asne.hagen@gmail.com

Kva må til for å oppnå likelønn?

Trass i ein liten reduksjon i forskjellane er det lite som tyder på at vi vil lykkest med å tette lønns-gapet mellom kvinner og menn.

Tal frå Teknisk beregningsutvalg for lønnsoppgjøra viser at forskjellane mellom kvinners og menns lønn stadig er ei utfordring. Frå 2013 til 2014 blei lønnsforskjellen mellom heiltidstilsette kvinner og menn redusert med 0,5 prosentpoeng. Kvinnene tente i gjennomsnitt 88,4 prosent av menns lønn i 2014, mot 87,9 prosent i 2013.

– Dette handlar om at forsørgjarpremissen og ulikelønna historisk er bygd inn i tariffsystemet, og at frontfagsmodellen ikkje løftar kvinnelønna. I tillegg er det framleis problem med diskriminering av gravide i arbeidslivet, seier Magnhild Nilsen, kvinnepolitisk ansvarleg i Rødt.

– Det krevst aktive tiltak for å bryte med dette og forslaga til Likelønnskommisjonen frå 2006 er framleis gyldige: det må gjerast eit lønnsloft for kvinnedominerte yrke i offentlig sektor, og det må skje med årlege friske midlar over statsbudsjettet til likelønn er oppnådd. Partane i privat sektor må bli samde om ei låglønns- og kvinne-pott, dette må vera ein del av dei sentrale forhandlingane og det krev ei omprioritering mellom kvinne- og mannsdominerte grupper. Sentrale forhandlingar

Kvinnepolitisk ansvarleg i Rødt: Magnhild Nilsen. Foto: Synne Overland Knudsen.

er ein viktig reiskap for utjamning av lønnsforskjellar.

– Til slutt vil eg framheve kravet om sekstimarsdagen. Det er ikkje mogleg å oppnå likelønn utan ei fordeling av arbeidstida mellom kvinner og menn og det er eit press frå både fagrørsla og arbeidsgivarane om at kvinner må jobbe heiltid - men då må normalarbeidsdagen bli kortare! Sekstimars normalarbeidsdag er det viktigaste tiltaket for å endre fordelinga av inntekta mellom kvinner og menn

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Arbeidslivets vaktbikkje: LOs sommerpatrulje. Foto: Magne Svendsen.

Ute i felten for et ryddig arbeidsliv

RØD UNGDOM ARBEIDSLIV

Peder Østring peder@sosialisme.no

De fleste unge studenter og elever jobber som regel ekstra om sommeren. LO mener det er viktig at møtet med arbeidslivet blir en positiv opplevelse.

Hvert år deltar fagorganiserte og tillitsvalgte på LOs sommerpatrulje. Alle deltakere får skoleing i arbeidslivets lov- og avtaleverk, innsyn i unges arbeidsliv i de ulike bransjene og muligheten til å bli kjent med engasjert ungdom i de øvrige LO-forbundene. I tillegg møter man mange unge arbeidstakere og gir dem nyttig informasjon om deres rettigheter i arbeidslivet.

– Vi er opptatt av at sommerpatruljen skal være en morsom, lærerik og hyggelig opplevelse for både deltakere og de vi møter på arbeidsplassene sier Linn Andersen, ungdomssekretær i LO.

– Det er viktig at unges møte med arbeidslivet blir en positiv opplevelse og LO ønsker å bedre de unges rettigheter i arbeidslivet blant annet gjennom LOs sommerpatrulje. Hvert år deltar over 600 tillitsvalgte og medlemmer som oppsøker ungdom på arbeidsplassene for å høre hvordan de har det, og hva LO kan bidra med for at de skal få det enda bedre.

Lærdommer om norsk arbeidsliv

– LOs sommerpatrulje er definitivt et positivt tiltak som bidrar til å gi unge mennesker kunnskap og informasjon om deres rettigheter som de ikke nødvendigvis ville fått ellers. Mitt inntrykk er at det har blitt vanskeligere å få sommerjobb og at det er mer vanlig at det er deltidsansatte som fyller opp vaktlistene om sommeren. I tillegg har jeg innsett at norsk arbeidsliv ikke er like trygt som man skulle tro og ønske, samt at det er flere og flere unge svensker som jobber i mange av salg- og serviceyrkene, forteller Andersen.

– Vi kommer heldigvis ikke over mange alvorlige saker i arbeidslivet på patrulje, men det kan selvfølgelig forekomme. Da er det viktig at patruljedeltakerne er trygge og skolerte i håndtering av uforutsette hendelser. Deltakere som er med på sommerpatrulje for første gang går alltid sammen med andre erfarne patruljedeltakere.

– LOs sommerpatrulje er i all hovedsak

Ungdomssekretær: Linn Andersen. Foto: Trond Isaksen.

en hyggelig aktivitet som skal bidra til å spre informasjon om rettigheter i arbeidslivet og høre at folk har det bra på jobb. Vi oppsøker derfor ikke områder hvor vi tror det kan eksistere alvorlige forhold, men vi har et godt samarbeid med Arbeidstilsynet som har en annen rolle og mandat til å undersøke forhold på arbeidsplasser.

Tredveårsjubileum

Andersen forteller at man stort sett bli mottatt med smil og positive tilbakemeldinger fra arbeidsgiver på sine patruljer.

– Vi blir møtt av mange som sier at de har ventet på oss eller hørt at vi er ute og besøker arbeidsplassene. Vi spør alltid om å få snakke med daglig leder for å informere om hvem vi er, før vi snakker med de ansatte. Det er alltid hyggelig å høre at vi gjør en god og viktig jobb når vi er ute og møter ansatte på arbeidsplassene deres. 2015 blir det 30. året LOs tillitsvalgte og medlemmer er ute og patruljerer – og det at den har eksistert i så mange år viser at det er mange som ønsker å engasjere seg i unges rettigheter i arbeidslivet, samt at behovet for å spre denne informasjonen er like viktig i dag som i 1985 da den første offisielle sommerpatruljen til LO ble arrangert, avslutter Andersen.

Fra 15. juni til 15. august kan du kontakte LOs sommerpatruljetelefon på 8 100 1999 eller sende ved å sende sms SP til 2030.

Leder i Ungdom mot EU: Åsa Moen. Foto: Privat.

– Norge må si nei til TTIP

RØD UNGDOM EU

Peder Østring peder@sosialisme.no

– I juli 2013 begynte forhandlingene om det som kan bli historiens største frihandelsavtale mellom EU og USA. Transatlantic trade and investment partnership (TTIP) blir fulgt med kritiske øyne over hele verden, og konsekvensene av avtalen kan bli katastrofale.

Leder i Ungdom mot EU, Åsa Moen forklarer at TTIP vil ramme Norge gjennom vår tilknytning til EUs indre marked.

– Statsminister Erna Solberg har stilt seg positiv til Norges tilslutning til avtalen. Det er langt til Brussel, men det er enda lengre til amerikanske myndigheter i Washington. Hvilke lover og regler som skal være gjeldende i Norge bør heller Stortinget og Erna klare å styre selv.

– I tillegg til ødeleggelsen av arbeidsliv og miljø vil TTIP komme til å rasere det norske landbruket. Avtalen vil gi oss kylling vasket i klor og produkter med antibiotika-resistente bakterier, i stedet for trygg og forsvarlig norsk mat. I tillegg vil TTIP føre til at industrialiserte gårdsbruk tar over for familiebrukene vi har i dag. Da vil norske bønder tape mye av det de vant da Norge sa nei til EU i 1994. Dette er ikke en avtale Norge kan godta, sier Moen.

– Siden Norge ikke er medlem av EU, har vi muligheten til å føre vår egen politikk internasjonalt. Det betyr at Norge kan være det rike, vestlige landet som velger side med de som blir ofre for klimaendringene og tapte arbeiderrettigheter heller enn de som skaper dem. Land som Danmark og Sverige har ikke denne muligheten. For det norske folk er TTIP faktisk et valg, for Sverige er det noe EU bestemmer.

Hvilke sektorer vil bli hardest rammet av TTIP?

– TTIP vil omhandle alt fra offentlige innkjøp til nasjonal lovgivning, og ha enorm påvirkning på det enkelte lands økonomiske og politiske forhold. Hva TTIP ender opp som er det ingen som vet, da forhandlingene så langt har gått bak lukkede dører og et utkast ikke blir klart før til sommeren. Informasjonen vi har tilgjengelig tilfredsstillende ikke en gang EUs egne krav til hvilken informasjon borgerne burde på tilgang på, sier Moen.

– TTIP vil opprette et reguleringsråd som etter at avtalen er inngått vil arbeide for å fjerne flere av reguleringene vi har i dag. Og eventuelle nye reguleringer vil måtte bli godkjent av reguleringsrådet før enkeltlandenes folkevalgte får muligheten til å stemme over dem. Å flytte mer og mer makt vekk fra folkevalgte og dermed også borgerne er ikke løsningen for å skape økonomisk vekst og arbeidsplasser.

NYTT STUDIEHYTE: NORGE 2015 - VERDISKAPNING OG PRODUKSJON

I dette heftet finner du tekster av Marie Sneve Martinussen, Stein Stugu, Halvor Langseth, Unni Kjærnes, Lars Gunnesdal og Fredrik V. Sand. Økonom og velferdsforsker Henrik Herløv Lund og Enhedslisten-politiker Per Clausen forteller om erfaringer fra lignende prosesser i Danmark. Forord av Bjørnar Moxnes.

Heftet ser blant annet på:

- Hva er de rådende utviklingstrekkene i norsk verdiskaping og produksjon?
- Hva må ligge til grunn for en bærekraftig næringspolitikk?
- Ligger løsningene hos ekspertgrupper som Siv Jensens produktivitetskommissjon og Scheel-utvalget, eller finner vi andre svar ved å gå tettere på det norske samfunnet?

Kjøp heftet på
MARXISME.NO

HVA SKJER?

29. - 30. april

SEMINAR: KAMPEN MOT HØYREEKSTREMISMEN

Storsalen, Litteraturhuset, Oslo.
www.antirasistisk-senter.no

9. - 10. mai

NORD-NORGEKONFERANSEN

Thon Hotell Nordlys, Bodø.
www.roedt.no/bodø

11. mai

GMO – LØSNING PÅ SULT OG FATTIGDOM?

Kjelleren, Litteraturhuset, Oslo.
www.utviklingsfondet.no

29. - 31. mai

LANDSMØTE I RØDT

Håndverkeren konferansesenter, Oslo.
www.roedt.no/landsmote-2015

5. - 7. juni

LANDSMØTE I FOLKEAKSJONEN OLJEFRITT LOVESE

Lofoten Folkehøyskole, Kabelvåg.
www.folkeaksjonen.no

14. - 19. juli

RØD UNGDOMS SOMMERLEIR

Gulsrud leirsted, Buskerud.
www.roedungdom.no

NORD-NORGE- KONFERANSEN 2015

Rødt Bodø arrangerer konferansen Nord-Norge: Liv laga? helga 9. - 10. mai på Thon Hotell Nordlys.

Hør blant andre:

Jens Ingvald Olsen, fylkestingsrepresentant i Troms // Ingeborg Steinholt, fylkestingsrepresentant i Nordland // Mari Eifring, partisekretær i Rødt // Hermann Hansen, leder i aksjonen Gjenreis Kystnorge // Aksel Nærstad, Utviklingsfondet // Paul Bjerke, De Facto // Kirsti Guvsám, parlamentarisk leder for Norske Samers Riksforbund

Deltakeravgift: 500,- / 200,-

For mer info og påmelding se roedt.no/bodø

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt + Navn og adresse** til 2434 eller se roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

@raudt

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

Nytt nummer av: tidsskriftet rødt!

Les blant annet Mariette Lobo om islamofobi og kampen mot rasisme, Jorun gulbrandsen om kvinner i landbruket, Arnljot Ask om Syriza og oss, Sebastian Budgen om Syriza og det greske venstre, Terje Skog og greske unoter – og veien ut av uføret.

Tilbud til nye abonnenter: Send sms «marx abo» til 2434 og få et års abonnement for kroner 100,-

Abonner på
MARXISME.NO

ABONNÉR GRATIS PÅ Rødt Nytt

www.roedt.no